

ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติด: กรณีศึกษาศาสนาตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

ณัฐกิตติ์ จารัตน์¹ และจอมเดช ตรีเมฆ²

วันได้รับบทความ: 30 มิถุนายน 2564 วันแก้ไข: 10 กรกฎาคม 2564 วันยอมรับเผยแพร่: 15 กรกฎาคม 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวโน้มสถานการณ์คดียาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี และ 3) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา 4 คน และ 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติการ จำนวน 3 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้งสิ้น 7 คน ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และนโยบายการปราบปรามยาเสพติดที่นำไปสู่การปฏิบัติยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติด โดยสามารถแบ่งเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการปราบปรามยาเสพติดไม่เพียงพอ 2) นโยบายและคำสั่งที่ไม่ชัดเจน 3) ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน 4) การบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษยังไม่เหมาะสม และ 5) ขาดกำลังพลและงบประมาณสนับสนุน ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรค เจ้าหน้าที่ตำรวจ การปฏิบัติงาน คดียาเสพติด

¹ คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต (ผู้ประพันธ์บทความ)

² วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

Problems and Obstacles of Police Officers in Drug-Related Criminal Cases: A Case Study of Mueang Chanthaburi Police Station

Nathakit Jarat¹ & Jomdet Trimek²

Received Date: June 30, 2021 Revised Date: July 10, 2021 Accepted Date: July 15, 2021

Abstract

This study aims to 1) explore the trends of drug-related criminal cases under the jurisdiction of Mueang Chanthaburi Police Station, 2) examine the problems and obstacles in drug-related police operations that police officers have encountered at Mueang Chanthaburi Police Station, and 3) propose the solutions to the problems and obstacles in drug-related police operations. A qualitative research method was employed to collect data, including in-depth interviews with a total of seven key informants. To illustrate, the key informants were categorised into two groups, consisting of 1) four senior police officers at the executive level and 2) three front-line police officers at the operational level. The research findings found that the rates of drug-related crime in Chanthaburi tended to increase while the implementation of drug policy was relatively ineffective. Consequently, there were many problems and obstacles that police officers encountered in their operations, which could be classified into five dimensions as follows: 1) a lack of knowledge and skills in drug-related crime prevention and suppression, 2) ambiguities in policies and orders, 3) a lack of community support, 4) inappropriate law enforcement and punishment, and 5) a lack of human and financial resources. Therefore, if these problems and obstacles were addressed, police operations for drug-related criminal cases at Mueang Chanthaburi Police Station would be more effective and would lead to a sustainable solution to drug problems in the jurisdiction.

Keywords: Problems and Obstacles, Police Officers, Operations, Drug-Related Criminal Cases

¹ Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University (Corresponding author)

² College of Social Innovation, Rangsit University

บทนำ (Introduction)

ปัญหาอาชญากรรมที่ปรากฏในสังคมไทย มีจำนวนคดีและจำนวนผู้กระทำความผิดที่ได้รับการลงโทษมากที่สุด คือ คดียาเสพติด ซึ่งปัญหายาเสพติดนั้นเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักของการกระทำความผิดหลายประเภททั้งทางตรงและทางอ้อม โดยอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากผลของการใช้ยาเสพติดโดยตรง ได้แก่ การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา การจับประชาชนผู้บริสุทธิ์เป็นตัวประกัน เป็นต้น นั้นล้วนแล้วแต่เกิดจากอาการข้างเคียงจากการใช้ยาเสพติด และอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากผลของการใช้ยาเสพติดโดยทางอ้อม คือ ความต้องการทรัพย์สินมีค่า หรือความต้องการเงิน เพื่อการซื้อหาเสพติด เช่น ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ปล้นทรัพย์ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น ซึ่งทำให้สามารถอธิบายได้ว่ายาเสพติด มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดอาชญากรรม ทั้งก่อนและหลังเสพยาเสพติด โดยผู้ที่มีการข้องเกี่ยวกับยาเสพติดมักจะสามารถกระทำความผิดจนกลายเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนในการดำเนินชีวิต

ปัญหายาเสพติดกลายเป็นปัญหาระดับชาติจนไปถึงระดับโลก สำหรับปัญหายาเสพติดในประเทศไทยนั้นเกิดจากปัญหาที่มีการสะสมมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่สถาบันที่เล็กที่สุดของสังคม คือ สถาบันครอบครัว ถึงแม้ว่าจะมีนโยบายและมาตรการในการป้องกันปราบปรามยาเสพติด ที่ได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ระดับชาติ แต่ก็ยังไม่สามารถจัดการหรือแก้ปัญหายาเสพติดได้อย่างเด็ดขาดและยั่งยืน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหายาเสพติดอยู่คู่กับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมาทุกยุคทุกสมัย โดยโทษของยาเสพติดไม่ได้กระทบเพียงแต่ผู้ค้าหรือเสพยาเสพติดเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง

สาเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากวงจรของยาเสพติด สามารถอธิบายได้ในหลากหลายมิติ ตั้งแต่ระดับประเทศ คือการเป็นภัยคุกคามบ่อนทำลายคนในสังคม กระทบต่อบุคคล คือ การทำลายสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงการละเมิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย สิทธิ และทรัพย์สินของบุคคลอื่น กระทบต่อสถาบันครอบครัว คือเกิดการกระทำความผิดต่าง ๆ ปัญหาเยาวชนที่ถูกชักจูงได้ง่าย เมื่อหลงผิดก็จะทำให้เสียประวัติเสียโอกาสต่าง ๆ ในอนาคต เกิดปัญหายาในครอบครัว และผลกระทบที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ คือการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่อสังคมในอนาคต รวมไปถึงเกิดภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นต่อระบบกระบวนการยุติธรรมที่มีเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ในการดูแลผู้ต้องขังในเรือนจำในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีจำนวนผู้ต้องขังมากที่สุดในปัจจุบัน

แม้ว่าที่มาของปัญหายาเสพติดจะเกิดขึ้นในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งประกอบด้วย ประเทศเมียนมา ประเทศไทย และประเทศลาว ในฐานะเป็นพื้นที่สำคัญซึ่งเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด แต่จังหวัดจันทบุรีก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีพื้นที่จังหวัดติดกับประเทศกัมพูชา ซึ่งประเทศกัมพูชาเป็นเส้นทางของการลักลอบขนยาเสพติดผ่านไปยังประเทศเวียดนามและส่งออกมายังประเทศที่สาม รวมไปถึงประเทศไทยที่สามารถลักลอบนำยาเสพติดผ่านเส้นทางธรรมชาติเข้ามายังประเทศไทยได้ จากสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีที่เป็นปัญหาแพร่ระบาดหลัก คือ ยาบ้า ไอซ์ กัญชา เฮโรอีน และคีตามีน ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบการใช้ยาควบคุมและยาอันตรายในทางที่ผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยประชากรที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งในมิติของการเสพและกระทำความผิด โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ยังอยู่ในกลุ่ม

อายุ 15-19 ปี และร้อยละ 70 ของผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชีพรับจ้าง แรงงาน และเกษตรกร มีสัดส่วนผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

จากสถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมของแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ.2561-2565 (ฉบับทบทวนปี พ.ศ.2564) จากข้อมูลสัดส่วนคดียาเสพติดต่อจำนวนประชากร ตั้งแต่ปีพ.ศ.2559-2561 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จังหวัดจันทบุรีมีอัตราคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยอาจส่งผลกระทบต่อหรือความเสี่ยงต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และความปลอดภัยที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนภายในจังหวัดจันทบุรีมากขึ้น เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของคดียาเสพติด ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลสัดส่วนคดียาเสพติดต่อประชากรจังหวัดจันทบุรี

รายการ	พ.ศ.2559	พ.ศ.2560	พ.ศ.2561
คดียาเสพติด	1,807	2,052	2,584
จำนวนประชากร	531,050	533,173	536,052
สัดส่วนคดียาเสพติดต่อประชากร	0.34	0.38	0.48

ที่มา: สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2564

ตารางที่ 2 สถิติคดีอาญาความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (ยาเสพติด) 5 ปีย้อนหลัง

	พ.ศ.2559	พ.ศ.2560	พ.ศ.2561	พ.ศ.2562	พ.ศ.2563
ผลิต	1	1	0	6	4
นำเข้า	0	0	0	0	0
ส่งออก	0	0	0	0	0
จำหน่าย	32	39	23	16	7
ครอบครองเพื่อจำหน่าย	131	184	207	206	198
ครอบครอง	65	102	134	107	160
เสพยาเสพติด	77	213	330	520	490
อื่น ๆ	0	1	2	0	1
รวม	306	540	696	855	860

ที่มา: สถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี, 2564

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าสถิติความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (ยาเสพติด) 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี.ศ. 2560 -2563 ของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรีนั้น ได้จำแนกลักษณะพฤติการณ์กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้ง ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย ครอบครอง และเสพยาเสพติด ซึ่งจากพบว่ามีสถิติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นตามลำดับ

และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดจันทบุรี (ศอ.ปส.จ.จันทบุรี) ได้เปิดเผยข้อมูลว่า สถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีที่ผ่านมา ยังคงมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะกระจายไปตามพื้นที่ของชุมชน หมู่บ้าน พื้นที่ที่ปรากฏข้อมูลการจับกุมดำเนินคดีและตรวจยึดของกลางยาเสพติดที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ อำเภอแก่งหางแมว อำเภอสอยดาว และ อำเภอเมืองจันทบุรี ยาเสพติดที่พบการแพร่ระบาดในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ยังคงปรากฏในกลุ่มยาบ้า ยาไอซ์ และกัญชา เป็นหลัก พื้นที่ปรากฏการณ์แพร่ระบาดในระดับที่ต้องเฝ้าระวัง คือ ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี ตำบลท่าช้าง ตำบลเกาะขวาง อำเภอเมืองจันทบุรี ตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน ตำบลคลองขุด ตำบลรำพัน และ อำเภอท่าใหม่ ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ปรากฏลักษณะแหล่งมั่วสุม แหล่งพักยาเสพติดรวมทั้งมีกลุ่มผู้จำหน่ายรายย่อยในพื้นที่ สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยรวม อยู่ในระดับที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดจันทบุรี, 2562)

ดังนั้น พื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี คือ อำเภอเมืองจันทบุรี ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี เป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ต้องเฝ้าระวัง อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ศูนย์กลางของจังหวัดที่เป็นแหล่งขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สถานที่สำคัญทางราชการ สถานที่สำคัญต่าง ๆ โรงเรียน ศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น จากปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดข้างต้น ส่งผลให้เกิดปัจจัยที่ทำให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดเป็นไปด้วยความยากลำบาก และอาจส่งกระทบต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนโยบายนในการปราบปรามปัญหาเสพติดที่นำไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนกระบวนการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด จึงกลายเป็นสาเหตุสำคัญที่ผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะศึกษาแนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ซึ่งนำไปสู่ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติด : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรีให้เกิดการพัฒนาและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มสถานการณ์คดียาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม (Reviews of Literature)

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) โดย โรเบิร์ต เมอร์ตัน (Merton, 1938, 1957 อ้างถึงใน พรชัย ชันดีและคณะ, 2558) วัฒนธรรมของสังคมเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายหรือความต้องการ (Culture Goals) ของคนในสังคมที่ควรจะมีให้ได้ซึ่งจุดมุ่งหมายนั้นมีความแตกต่างกันออกไปตามวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ นอกจากนี้วัฒนธรรมของสังคมยังเป็นตัวกำหนดหรือเป็นบรรทัดฐานหรือวิธีการที่ได้รับการยอมรับ ในการนำไปสู่จุดมุ่งหมายทางสังคม ซึ่งประชาชนถูกคาดหวังว่าจะปฏิบัติตาม มาจากค่านิยมของวัฒนธรรม โดยความกดดันทางสังคมจะสามารถเกิดขึ้นกับทุกคนในสังคมได้ แต่มักจะเกิดกับบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำหรือชนชั้นล่างสุดของสังคม บุคคลประเภทนี้ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายได้ เนื่องจากถูกจำกัดด้วยโครงสร้างทางสังคม และอีมีล เดอร์คเคิร์ม (Durkheim, 1951 อ้างถึงใน พรชัย ชันดีและคณะ, 2558) พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคม เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการที่ไม่มีขอบเขตและไร้ขีดจำกัด ซึ่งสภาวะปกติสังคมจะมีกฎหมายหรือระเบียบเป็นกลไกควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม ซึ่งหากสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กฎระเบียบที่มีอยู่ก็จะไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมความต้องการของบุคคลได้อีกต่อไป เป็นเหตุในสังคมเกิดสภาพไร้บรรทัดฐาน

1.2 ทฤษฎีการเลือกกระทำความผิด (Rational Choice Theory) โดย แกรี่ เบคเกอร์ (Becker, 1976 อ้างถึงใน จอมเดช ตรีเมฆ, 2561) บุคคลปกติจะเป็นผู้มีอิสระในการเลือกที่จะกระทำการ หรืองดเว้นการกระทำอันใดที่เป็นสิ่งผิดกฎหมายได้ด้วยการตัดสินใจของตนเองอย่างมีเหตุผล โดยแนวทางในการที่จะเลือกกระทำ หรือเลือกที่จะมีพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับความคุ้มค่าจากการกระทำนั้นของแต่ละบุคคล อันหมายถึงความพึงพอใจหรือประโยชน์สูงสุดจากการกระทำนั้น โดยความพึงพอใจไม่ได้จำกัดอยู่ในรูปแบบทรัพย์สินเท่านั้น ยังรวมกับผลประโยชน์หรือความพึงพอใจด้านจิตใจด้วย บุคคลได้คิดคำนวณถึงผลที่จะตามมาภายหลังล่วงหน้าก่อนที่จะตัดสินใจในประกอบอาชญากรรม ด้านการประกอบอาชญากรรมนั้นมนุษย์จะไตร่ตรองถึงความเป็นไปได้ที่จะถูกจับกุม

1.3 ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relation Theory) มีต้นกำเนิดมาจากความพยายามของตำรวจที่จะเข้าถึงชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หน่วยตำรวจชุมชนสัมพันธ์หน่วยป้องกันอาชญากรรมหน่วยทีมตำรวจสายตรวจปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปทางการตำรวจของประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 30 (ปี พ.ศ. 2473-2482) ภายใต้การนำของ August Vollmer หัวหน้าตำรวจแห่งเมืองโอ๊คแลนด์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ซึ่งได้วางรากฐานของการตำรวจยุคใหม่ จนได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งการตำรวจยุคใหม่หลักนิยม โดยหลัก 10 ประการของการตำรวจชุมชน โรเบิร์ต โทจันดอนวิคซ์ แห่งศูนย์การตำรวจชุมชนแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้วางหลักการของตำรวจชุมชนไว้ 10 ประการ ไว้ดังนี้

1. ปรัชญาและยุทธศาสตร์ขององค์กร (Philosophy and Organizational Strategy)
2. การให้อำนาจกับชุมชน (Commitment Empowerment)
3. การกระจายอำนาจสู่ชุมชนและถึงประชาชน

4. การแก้ไขปัญหาเชิงรุกทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
5. จรรยาบรรณ นิติธรรม ความรับผิดชอบ และความไว้วางใจ (Ethics, Legality, Responsibility, and Trust)
6. ขยายขอบเขตอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจให้กว้างขวางขึ้น (Expanding the Police Mandate)
7. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (Helping Those with Special Needs)
8. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (Grass-Roots Creativity and Support)
9. การเปลี่ยนแปลงภายในหน่วยงานตำรวจ (Internal Change)
10. การวางรากฐานเพื่ออนาคต (Building for the Future) (สุพิศาล ภักดีนฤนาถ, 2556; สถานีตำรวจภูธรดอนสัก, 2564)

1.4 ทฤษฎีการติดยาเสพติด การแสดงออกของพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวกับสารเสพติดนั้น มีความเป็นมาจากหลากหลายสาเหตุร่วมกัน (Multi Cause) อันประกอบไปด้วยปัจจัยหลักๆ ปัจจัย ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล (Individual Factor) โดยลักษณะอุปนิสัยของคนไทยที่เสี่ยงต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น รักสนุก อุปนิสัยทำอะไรตามใจตนเอง ความชอบเสี่ยง แสวงหาโชคกลางในระยะสั้น เป็นต้น

2) ปัจจัยทางสังคม (Social Factor) โดยปัจจัยหลักพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความรักความอบอุ่นในครอบครัว และปัญหาครอบครัวที่แตกแยก เป็นต้น กลายเป็นสาเหตุที่สามารถนำไปสู่ปัญหาเสพติด

3) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (Circumstantial Factor) การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ได้กลายมาเป็นทั้งปัจจัยและเงื่อนไข ให้เกิดผลต่อปัญหาเสพติดทั้งในด้านการผลิต การค้า และการแพร่ระบาดของยาเสพติด (สุจิต ลั่นซ้าย, 2544)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วนิดา รัตนสุมาวงศ์, รัตมี กัลยาณศิริ และพิชัย แสงชาญชัย (2561) ทฤษฎีของพฤติกรรมเสพติดและข้อถกเถียงที่มีในปัจจุบัน ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ทฤษฎีชีวจิตสังคม (Bio-psycho-social Model, BPS) ทฤษฎีนี้สามารถอธิบายพฤติกรรมเสพติดได้อย่างครอบคลุม ในหลายระดับความรุนแรงและช่วยให้ผู้บำบัดต้องประเมินผู้เสพติดได้อย่างครบถ้วนและรอบด้าน ทฤษฎีความเจ็บป่วยทางสมอง (Brain-disease Model of Addiction, BDMA) ทฤษฎีนี้มีส่วนช่วยให้เข้าใจ ปัจจัยชีวภาพที่เกี่ยวข้องในแง่การเป็นเหตุและผลของพฤติกรรมเสพติดได้ดี ทฤษฎีนี้ช่วยสนับสนุนแนวคิดโรคสมองติดยา (Addictive Brain)

พสกพร สุขุมมะสวัสดิ์ และธนวัฒน์ พิมลจินดา (2563) การนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานมีลักษณะไม่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่จริง งบประมาณมีการจัดสรรให้ไม่เพียงพอ และการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติไม่มีการบูรณาการร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รัฐบาลและผู้กำหนด

นโยบายควรจัดสรรงบประมาณตามนโยบายฯ กำหนดและระบุเอาไว้โดยเฉพาะให้ชัดเจนเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามสภาพพื้นที่จริง

ภัทร เหล่ามีผล (2558) ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ของสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดปทุมธานี ได้กล่าวสรุปไว้ว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติดมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ มีการสั่งงานที่ล่าช้าลงมาตามลำดับขั้นการบังคับบัญชา มีปัญหาในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน การดำเนินงานยังไม่เกิดการบูรณาการโดยแท้จริง รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนจำกัดและล่าช้า ส่งผลต่อการปราบปรามยาเสพติดมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง โทษในการลักลอบนำยาเสพติดเข้าประเทศยังไม่รุนแรงทำให้มีผู้กระทำความผิดซ้ำ อำนาจทางกฎหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถตรวจค้นได้ไม่เต็มที่ เป็นต้น

รณกฤต จิตต์ธรรม (2563) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในชุมชน ปู เียน ยาคำ ยังอยู่ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวสรุปไว้ว่า 1) ส่งเสริมและทำความเข้าใจให้ประชาชนที่อาศัยในชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติดและตระหนักว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาของส่วนรวมทุกคนต้องช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากขึ้น 2) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ 3) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองดูแล สังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการป้องกันยาเสพติดโดยครอบครัวซึ่งเป็นด่านแรกที่สำคัญที่สุด 4) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนให้มีทัศนคติที่ห่างไกลยาเสพติด 5) สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มากขึ้น

วรารคณา จันทรคง และปาจริย์ ผลประเสริฐ (2561) แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษาในจังหวัด ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ควรเริ่มจากที่ตัวเด็กเป็นลำดับแรกโดยจะต้องสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองในเด็กและเยาวชนเพื่อให้ไม่ทดลองเสพสิ่งเสพติด มีทักษะในการปฏิเสธเพื่อนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนแนวทางด้านชุมชน คือ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่ประชาชนในชุมชน เพื่อให้เข้าใจบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสามารถสนับสนุนเด็กและเยาวชนไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และแนวทางด้านครอบครัวควรสร้างความเข้าใจให้แก่คนในครอบครัวถึงวิธีการปฏิบัติหากพบว่าสมาชิกในครอบครัวติดยาเสพติด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีคุณสมบัติเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรีที่มีประสบการณ์การทำงานในสายงานไม่ต่ำกว่า 3-5 ปี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา 4 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติการ จำนวน 3 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้งสิ้น 7 คน

2. การเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) แบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและนำไปสู่การตอบคำถามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญมาวิเคราะห์จากเนื้อหา (Content Analysis) โดยแยกแยะประเด็นข้อมูลในลักษณะการเขียนแบบพรรณนา (Descriptive Research)

ผลการวิจัย (Results)

1. แนวโน้มสถานการณ์คดียาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

ในภาพรวมของแนวโน้มสถานการณ์คดียาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากการลักลอบขนยาเสพติดจากประเทศกัมพูชาโดยแรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยตามแนวเขตชายแดนส่งผลให้ยากต่อการสกัดกั้นยาเสพติด และจะมีแนวโน้มรุนแรงอย่างต่อเนื่องขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีปัจจัยหลายด้าน เช่น การเติบโตทางสภาพเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจสังคม สถาบันครอบครัวที่เกิดปัญหาไม่สามารถเอาใจใส่บุตรหลานได้อย่างเต็มที่ ความเครียดสะสมจากปัญหาต่าง ๆ ยาเสพติดหาซื้อได้ง่ายและมีราคาถูก เป็นต้น ที่เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดวงจรยาเสพติดที่ยังคงมีและแพร่หลายอยู่ในสังคมมาโดยตลอด

โดยกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของยาเสพติด คือ เยาวชน เนื่องจากเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะช่องทางอินเทอร์เน็ต สามารถทำให้เยาวชนเข้าถึงการซื้อ-ขายยาเสพติด ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น มีราคาถูก ผ่านทาง Social Media เช่น Line Facebook เป็นต้น ทำให้หาซื้อง่าย ขายได้กำไร มีความต้องการจากตลาดสูง จึงเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด และผู้ค้ามีวิธีในการหลบเลี่ยงจากการถูกจับกุมของเจ้าหน้าที่ได้ตลอด รวมไปถึงความยากต่อการสืบหาต้นตอผู้จำหน่ายรายใหญ่ที่แท้จริงเนื่องจากมีตัวแทนในการค้าขายที่เป็นรายย่อย

2. แผนการป้องกันปราบปรามยาเสพติดที่นำไปสู่การปฏิบัติของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

ยังไม่เกิดประสิทธิภาพมากนัก เนื่องจากต้องมีการปรับปรุงแผนการป้องกันปราบปรามให้เข้ากับสถานการณ์อาชญากรรมในพื้นที่จริง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ประกอบกับปัจจัยที่นำไปสู่การปฏิบัติที่เกิดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ต้องได้รับการแก้ไข เช่น ด้านกำลังพลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านนโยบายจากผู้บังคับบัญชา การมีจิตสำนึกในการปฏิบัติงาน การประสานงานระหว่างภาคส่วน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด บทบัญญัติทางกฎหมายที่เด็ดขาด เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้กลายเป็นส่วนสำคัญที่บั่นทอนให้แผนการป้องกันปราบปรามยาเสพติดที่นำไปสู่การปฏิบัติไม่เกิดประสิทธิภาพ

3. ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดของสถานีดำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

ซึ่งพบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดตามประเด็น ดังต่อไปนี้

3.1 เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการปราบปรามยาเสพติดไม่เพียงพอ

การปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติดนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นงานเชิงรุก จะต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถ เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นงานที่มีความเสี่ยงสูง ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ไม่คาดฝันต่าง ๆ ต้องใช้ประสบการณ์ ดุลยพินิจ มีไหวพริบปฏิภาณ มีความละเอียดรอบคอบ ต้องวางแผนเป็นอย่างดีในการปฏิบัติงาน ต้องมีความใส่ใจและความตั้งใจที่เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดความผิดพลาดจนนำไปสู่ความสูญเสีย จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานควรต้องมีความรู้ทักษะเป็นอย่างดี เช่น ยุทธวิธีการจับกุม การสังเกต การตรวจค้น การติดตามดูแลพฤติการณ์การกระทำความผิด ทักษะการเจรจา ข้อกฎหมาย เป็นต้น

3.2 นโยบายและคำสั่งที่ไม่ชัดเจน

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น จะได้รับมอบหมายการนโยบายและคำสั่งจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยจะต้องปฏิบัติตามนโยบายและคำสั่งโดยเคร่งครัด ซึ่งแต่ละนโยบายและคำสั่งที่ออกมา นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การอาชญากรรม ณ ขณะนั้น โดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ที่มีการส่งต่อมาเป็นลำดับ จนมาถึงผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งในบางครั้งนโยบายและคำสั่งระเบียบปฏิบัติไม่มีความชัดเจน บางครั้งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน มีคำสั่งออกมาหลายคำสั่ง หรือเป็นคำสั่งออกมาล่าช้า เกินกว่าที่จะปฏิบัติงานได้ ส่งผลทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน เกิดความลังเลในการปฏิบัติ ไม่เข้าใจในคำสั่ง และไม่สามารถดำเนินการตามคำสั่งนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากชุมชน

การดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดนั้นจะต้องใช้แหล่งข่าว พร้อมกับความร่วมมือจากชุมชนเป็นหลัก จึงมีผลต่องานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างมาก หากเจ้าหน้าที่ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากชุมชนที่เป็นแหล่งข้อมูลหลักของการแพร่ระบาดของยาเสพติด ก็จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างล่าช้า มีความยากลำบาก ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถเข้าถึงต้นตอผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ได้

การขาดความร่วมมือจากคนในชุมชนหรือจากชุมชนเองนั้นอาจมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย คือ การไม่ไว้วางใจในเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบางส่วนแสวงหาประโยชน์ หรือมีส่วนเกี่ยวกับการกระทำความผิด ทำให้ประชาชนไม่ศรัทธาต่อทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เกิดความเกรงกลัวว่าจะไม่ได้ความเป็นธรรม ส่งผลให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเท่าที่ควร

3.4 การบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษยังไม่เหมาะสม

ปัญหาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายยังคงเป็นสาระสำคัญ โดยเฉพาะผู้บังคับใช้กฎหมาย นั่นคือเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากมีการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปด้วยความถูกต้องเคร่งครัด รวมไปถึงบทลงโทษทางกฎหมายที่ต้องปฏิรูปให้เข้ากับสถานการณ์อาชญากรรมให้เกิดความเด็ดขาดหลายจำ ไม่คุ้มค่ากับการถูกดำเนินคดีแล้ว จะสามารถทำให้ผู้กระทำความผิดที่ก่อเหตุอาชญากรรมอาจมีแนวโน้มที่ลดลง

ปัญหาเกิดช่องว่างทางกฎหมาย และบทลงโทษทางกฎหมายที่ยังไม่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในปัจจุบัน ทำให้ผู้กระทำความผิดมีช่องทางในการทำให้ตนรอดพ้นจากการลงโทษทางกฎหมายตั้งแต่ขั้นจับกุม ขั้นอัยการ จนไปถึงศาลแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดสามารถหลุดพ้นจากคดียาเสพติดได้

อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งฝ่ายสืบสวนและสอบสวนนั้นยังประสบปัญหาในเรื่องของเขตอำนาจสอบสวนหรือเขตพื้นที่รับผิดชอบยังไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ ส่งผลให้ไม่สามารถสืบสวนสอบสวนในคดียาเสพติดไปยังผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ได้อย่างทั่วถึง

3.5 ขาดกำลังพลและงบประมาณสนับสนุน

ด้านกำลังพลและงบประมาณนั้นกลายเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญ เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานในคดียาเสพติดนั้น จะมีฝ่ายสืบสวนเป็นแม่ข่ายหลักให้การสืบหาข้อมูลของผู้กระทำความผิด ส่วนงานป้องกันปราบปรามเป็นงานป้องกันผู้ที่จะมาก่อเหตุ และใช้การแสดงตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหลัก ในบางกรณีที่จะต้องเผชิญเหตุกับผู้กระทำความผิดนั้นมีความเสี่ยงสูง ผู้ที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่มีไม่เพียงพอ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ ทักษะความรู้อย่างมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในงานป้องกันปราบปรามที่มีอยู่นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอายุน้อย ประกอบกับในการหาข่าว เฝ้าติดตามพฤติกรรมผู้กระทำความผิด เพื่อสืบหาตัวผู้กระทำความผิด บางครั้งต้องใช้ระยะเวลานานในการเฝ้าติดตาม ผู้ปฏิบัติงานต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองโดยไม่มีงบประมาณสนับสนุน ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความลำบากและล่าช้า และอาจนำไปสู่การมีส่วนร่วมกับผู้กระทำความผิดได้

4. แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนนั้น ควรต้องมีการบูรณาการหลายฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดให้มากยิ่งขึ้น ต้องมีการเพิ่มมาตรการเชิงรุกในการเข้าตรวจค้นจับกุมพื้นที่เสี่ยงในการแพร่ระบาดของยาเสพติด สร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับคนในชุมชน เพื่อช่วยกันสอดส่องดูแล เป็นหูเป็นตาในการแจ้งเบาะแสยาเสพติด ขยายผลจับกุมให้ถึงผู้ค้ารายใหญ่ เพื่อตัดวงจรการค้ายาเสพติด ควรกวาดค้น ปราบปราม จับกุม หมั่นออกตรวจตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ล่อแหลมหรือจุดเสี่ยงให้มากขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ได้ผลในการปฏิบัติ ร่วมมือกับสถานศึกษาในการป้องกันปราบปรามยาเสพติด การประชาสัมพันธ์ถึงโทษของยาเสพติดอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้แข็งแรงเข้มแข็ง เอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการเพิ่มโทษทางกฎหมายมาตรการทางกฎหมาย ควรมีการรับโทษที่สูงขึ้นกับผู้ค้าและผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้หนักมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด เพิ่มกำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่ และจัดอบรมเพิ่มความรู้ทักษะเฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่ในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1. แนวโน้มสถานการณ์คดียาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

ปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีนั้นมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นและยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุของการใช้ยาเสพติดนั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการติดยาเสพติด อ้างถึงใน สุกิต ลั่นซ้าย (2544) การติดยาเสพติดมีปัจจัยหลากหลายสาเหตุที่สามารถนำไปสู่ปัญหาเสพติดได้ง่าย ได้แก่ ด้านปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแรงขับเคลื่อนกลไกภายในจิตใจและส่งผลออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ หากสัญชาตญาณความเป็นมนุษย์นั้นไม่มีศีลธรรม ความถูกต้อง ความดี มายับยั้งแล้วก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนและนำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้ ซึ่งการค้ายาเสพติดเริ่มขึ้นจากความต้องการของตลาดคนใช้ยาเสพติดที่มีมากขึ้น จากการหาซื้อง่าย ราคาถูก การใช้ยาเสพติดเป็นเรื่องของการสร้างความสุข สร้างความพึงพอใจ และเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับตนเองโดยทางลัด ด้านปัจจัยทางสังคม ปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น อาจเกิดขึ้นจากการเลี้ยงดูที่เกิดจากการเข้มงวดมากเกินไปหรือไม่ใส่ใจดูแลบุตรหลาน รวมไปถึงค่านิยม พฤติกรรมตามสังคมในการเสพยาเสพติดจากเพื่อนในกลุ่ม ต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และด้านปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดปัญหาเสพติด เช่น โอกาสและความสามารถในการหายาเสพติด การสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด ทำให้สามารถหายาเสพติดได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา รัตนสุมาวงศ์, รัศมี กัลยาณศิริ และพิชัย แสงชาญชัย (2561) มองว่าพฤติกรรมเสพติดเป็นความอ่อนแอทางจิตวิญญาณหรือศีลธรรมที่บกพร่องเป็นสิ่งที่ผู้เสพเลือกเอง ทฤษฎีชีวิตจิตสังคม ปัจจัยทางจิตใจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลผู้นั้นเข้าสู่กระบวนการเสพติด และทฤษฎีความเจ็บป่วยทางสมอง เมื่อเกิดพฤติกรรมเสพติดแล้ว บุคคลนั้นมีความยากลำบากที่จะเลิกพฤติกรรมเสพยาเนื่องจากกระบวนการเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อสมอง การตัดสินใจ ความจำ และการมองเห็น และสอดคล้องกับทฤษฎีความกดดันทางสังคม เนื่องด้วยสภาพทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid -19 ส่งผลให้จึงทำให้เกิดความเครียดสะสม ซึ่งความกดดันทางสังคมต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถผลักดันให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรมได้ง่าย โดยการเป็นผู้ค้าเสพยาเสพติด เนื่องจากได้กำไรได้เงินครั้งละมาก ๆ หรือเป็นผู้เสพยาเสพติด เนื่องจากเกิดความสุข และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีคิดก่อนกระทำความผิด สำหรับผู้ค้ายาเสพติดนั้น ความคุ้มค่าของการค้ายาเสพติดนั้นมีจำนวนเงินหมุนเวียนมหาศาล ได้เงินคราวละมาก ๆ การจับกุมในบางครั้งก็ไม่อาจจะสาวถึงต้นต่อผู้ค้ารายใหญ่ได้มากนัก จึงทำให้การเลือกที่จะค้ายาเสพติด มากกว่าการเลือกทำงานสุจริตที่มีรายได้น้อยกว่า

2. แผนการป้องกันปราบปรามยาเสพติดที่นำไปสู่การปฏิบัติของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

ปัญหาเสพติดกลายเป็นปัญหาที่สำคัญที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ โดยแผนการป้องกันปราบปรามยาเสพติดนั้นมีระบุไว้ในวาระแห่งชาติ ที่ต้องเร่งมือในการป้องกันปราบปรามอย่างจริงจังและเร่งด่วน ซึ่งได้ระบุไว้ในแผนต่าง ๆ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) แผนการปฏิรูปประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2562 - 2565 และแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2563 - 2565 เป็นต้น เพื่อเป็นยุทธศาสตร์และเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ คือ การลดปัญหายาเสพติดในสังคม และเป็นสังคมที่ปลอดจากยาเสพติด โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการนำนโยบายมาประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติการ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเขตพื้นที่

รับผิดชอบ แต่การนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติในสถานการณ์จริงนั้น ยังไม่เกิดประสิทธิภาพมากนัก ยังคงมีข้อจำกัดหลายด้านที่บั่นทอนให้การขับเคลื่อนจากนโยบายมาสู่การปฏิบัติไม่เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดส่วนใหญ่ต่างมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานนั้นไม่สามารถประยุกต์ใช้ในพื้นที่จริงได้ทั้งหมด เนื่องจากต้องปรับปรุงแผนให้ทันต่อสถานการณ์รูปแบบอาชญากรรมในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พสภพร สุขุมะสวัสดิ์ และธนวัฒน์ พิมลจินดา (2563) การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานมีลักษณะไม่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่จริง งบประมาณมีการจัดสรรให้ไม่เพียงพอ และการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่สามารถบูรณาการร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

จะเห็นได้ว่าปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรีทั้ง 5 ด้าน ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทระ เหล่ามีผล (2558) การที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติดมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีผู้อยากมาปฏิบัติงาน เพราะเป็นงานที่เสี่ยงอันตราย และยังขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ในการปราบปรามยาเสพติดไม่เพียงพอต่อการใช้งาน การนำนโยบายการปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติ มีการสั่งงานที่ล่าช้าลงมาตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนจำกัดและจัดสรรล่าช้า มาตรการในการบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง โทษในการลักลอบนำยาเสพติดเข้าประเทศยังไม่รุนแรงทำให้มีผู้กระทำความผิดซ้ำ อำนาจทางกฎหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถตรวจค้นได้ไม่เต็มที่ กำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอเครื่องมือ และสภาพร่างกายของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่พร้อม ซึ่งหากได้รับการแก้ไขและสนับสนุนจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติด

4. แนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี

ควรต้องมีอาศัยความร่วมมือในหลายภาคส่วน ซึ่งจะสามารถทำให้แนวโน้มการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรีลดลงได้อย่างยั่งยืนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว เสริมสร้างครอบครัวให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ ป้องกันไม่ให้บุตรหลานยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดโดยการเอาใจใส่บุตรหลานของตนเองให้มากขึ้น ในส่วนของสถาบันการศึกษา ควรต้องประชาสัมพันธ์ สอดส่องดูแล นักเรียนและนักศึกษา สร้างความเข้าใจในโทษของยาเสพติดภายใต้บทลงโทษของกฎหมายที่มีความรุนแรงและมีผลกระทบระยะยาวต่อชีวิตในอนาคต

ภาครัฐควรต้องออกนโยบายให้เกิดความชัดเจน เหมาะกับสภาพสถานการณ์อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเข้าใจ เพิ่มอัตรากำลังพลเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เพียงพอในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคดียาเสพติด เพิ่มมาตรการเชิงรุกในการเข้า ตรวจค้น จับกุม ตรวจเยี่ยมชุมชน พบปะชุมชนและครอบครัวในพื้นที่เสี่ยงในการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เด็ดขาด จริงจัง และเคร่งครัด

ควรต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชนอย่างจริงจัง เพื่อให้คนภายในชุมชนควรจะช่วยกันสอดส่องดูแล เป็นหูเป็นตา แจ้งเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่ มีการเข้าตรวจตราเชิงรุก เพื่อเป็นการตัดวงจรยาเสพติด และขยายผลจับกุมทั้งผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด เพื่อให้ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปราม

ด้านบทบัญญัติทางกฎหมาย ควรต้องมีการปรับปรุงบทลงโทษให้เกิดความเด็ดขาด รุนแรง โดยควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างการลงโทษที่เป็นรูปธรรมจริงไม่ใช่เพียงเพื่อข่มขู่ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบและไม่หวนไปกระทำความผิดซ้ำอีก

ด้านการประสานงานภายใน ควรต้องมีการบูรณาการร่วมกันของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการประสานงานข้อมูลภายในให้เกิดความเชื่อมโยงและมีส่วนร่วมกันได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และปฏิบัติตามกฎหมายที่ได้ให้อำนาจไว้อย่างเคร่งครัด จึงมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของรณกฤต จิตต์ธรรม (2563) 1) ส่งเสริมและทำความเข้าใจให้ประชาชนที่อาศัยในชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติดต้องช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากขึ้น 2) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ 3) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองดูแล สังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 4) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนให้มีทัศนคติที่ห่างไกลยาเสพติด 5) สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้มากขึ้น และมีความสอดคล้องกับ วรางคณา จันทรัง และ ปาจริย์ ผลประเสริฐ (2561) การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่ประชาชนในชุมชน เพื่อให้เข้าใจบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสามารถสนับสนุนเด็กและเยาวชนไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เสนอให้รัฐบาล กำหนดนโยบายโดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้นยาเสพติด โดยเฉพาะตามแนวพื้นที่ชายแดน รวมไปถึงการปรับปรุงด้านบทลงโทษตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้มีโทษที่รุนแรง เด็ดขาด และให้สอดคล้องกับสถานการณ์อาชญากรรมในปัจจุบัน

1.2 เสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรต้องให้ความสำคัญในการออกนโยบาย ข้อคำสั่งต่าง ๆ ในการปราบปรามยาเสพติดที่สอดคล้องกับสถานการณ์อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ในพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างรวดเร็ว

1.3 เสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและสนับสนุนงบประมาณในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดให้กับสถานีตำรวจทั่วประเทศให้เพียงพอ และจัดอบรมหลักสูตรเฉพาะเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานต้องมีความใส่ใจ ตั้งใจ และมีจิตวิญญาณในสายงานและสายอาชีพของตนเอง ไม่พึงกระทำหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งปวง

2.2 ควรจัดฝึกอบรมเพิ่มความรู้ ทักษะ ยุทธวิธี และการเตรียมร่างกาย เพื่อเตรียมพร้อมปฏิบัติงานในการปราบปรามยาเสพติดให้เข้มข้นอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ควรมีแลกเปลี่ยนประสบการณ์เด่น (Best Practice) ระหว่างสถานีตำรวจ ในเรื่องทักษะ ยุทธวิธีใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาเสพติดของแต่ละพื้นที่รับผิดชอบที่มีความสถานการณ์ยาเสพติดที่ใกล้เคียงกัน

2.4 ควรสร้างความร่วมมือ สร้างความไว้วางใจ สร้างความเชื่อมั่น โดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยการตรวจเยี่ยมชุมชน พบปะคนในชุมชนหรือผู้นำชุมชน รับฟังปัญหาภายในชุมชน โดยเฉพาะปัญหาด้านยาเสพติด เพื่อทำให้คนชุมชนเป็นส่วนหนึ่งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นส่วนหนึ่งกับชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *ประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบบริการ และสนับสนุนการบำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย/ผู้เสพยาเสพติด จังหวัดจันทบุรี*. สืบค้นจาก http://region6.cbo.moph.go.th/r6/innovation_detail.php?id=192.
- จอมเดช ตรีเมฆ. (2561). *Criminology*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พรชัย ขันดี และคณะ. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์*. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- พสกพร สุขุมมะสวัสดิ์ และธนวัฒน์ พิมลจินดา. (2563). การนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*. 9(2), 105-124.
- ภัทร เหล่ามีผล. (2558). *ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ของสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดปทุมธานี*. สารนิพนธ์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- รณกฤต จิตต์ธรรม. (2563). *การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ปู่เย็น ย่ำคำ ยังอยู่ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์. มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- วนิดา รัตนสุขาวงศ์, รัศมี กัลยาณศิริ และพิชัย แสงชาญชัย. (2561). *ทฤษฎีของพฤติกรรมเสพติด และข้อถกเถียงที่มีในปัจจุบัน*. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 63(3), 295-306.
- วรารณา จันทรงค์ และปาจริย์ ผลประเสริฐ. (2561). *แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชร*. *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*. 4(1), 65-74.

- สถานีตำรวจภูธรดอนสัก. (2564). *ตำรวจชุมชนกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์*. สืบค้นจาก <http://www.donsak.suratthani.police.go.th/Na12.htm>.
- สถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี. (2564). *รายงานสถิติอาชญากรรมสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี*. [เอกสารอัดสำเนา].
- สำนักงานจังหวัดจันทบุรี. (2564). *แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรีพ.ศ.2561-2565 (ฉบับทบทวนปี พ.ศ. 2564)*. สำนักงานจังหวัดจันทบุรี.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดจันทบุรี. (2562). *สถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดจันทบุรี*. สืบค้นจาก https://pr.prd.go.th/chanthaburi/ewt_news.php?nid=5005&filename=index.
- สุคิด ลั่นซ้าย. (2544). พฤติกรรมกับยาเสพติดในปัจจุบัน. *วารสาร ป.ป.ส.* 17(1), 56-5.
- สุพิศาล ภักดีนฤนาถ. (2556). *แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักการและทฤษฎีตำรวจสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิคปริ้นติ้ง.
- Becker, G. (1976). *The Economic Approach to Human Behavior*. The University of Chicago Press: Chicago.
- Durkheim, E. (1951). *Suicide*. (1897) Translated by John A. Spaulding and George Simpson, New York: The Free Press.
- Merton, R. K. (1938). Social structure and anomie. *American Sociological Review*, 3 (October), 672-682.
- Merton, R. K. (1957). *Social Theory and Social structure*. Glencoe, Ill: The Free Press.